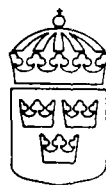

Jordbruksutskottets betänkande

1987/88:10

om ersättning på grund av naturolyckor

JoU
1987/88:10

Motionen

1986/87:Jo903 av Ivar Virgin m. fl. (m.fp.c), vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om omprövning av frågan om ersättningar till aktuella markägare,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utarbetandet av rättvisa regler för statens ansvar vid naturkatastrofer.

I motionen framförs yrkanden med utgångspunkt i de markskador som drabbade delar av Skaraborgs län i samband med ett kraftigt regnväder i maj 1983. De berörda lantbrukarna fick betydande inkomstbortfall genom skördeförluster och återställningskostnader. Länsstyrelsen i länet och lantbruksstyrelsen värderade skadorna till ca 286 000 kr. I december 1986 avlog dock regeringen framställningar om ersättning utan närmare motivering. Enligt motionärerna talar starka skäl för att regeringen omprövar sitt beslut. För framtida skador är det viktigt att enhetliga och rättvisa regler utarbetas för statens ansvar vid naturkatastrofer.

Bakgrund

Natten mellan den 16 och 17 maj 1983 drabbades delar av Skaraborgs län av häftiga skyfall, varvid skador uppstod bl.a. på jordbruksmark.

Den 7 juni 1985 överlämnade länsstyrelsen i Skaraborgs län till regeringen ansökningar från fjorton lantbrukare, avseende elva företag, om ersättning för framtida intäktsminskning, återställningskostnader m.m. med anledning av skador på jordbruksmark förorsakade av skyfallet. Länsstyrelsen bifogade dels ett från lantbruksnämnden i Skaraborgs län inhämtat yttrande, dels en av f.d. statsagronomen Gösta Berglund på uppdrag av sökandena genomförd utredning. Länsstyrelsen tillstyrkte att viss ersättning lämnades.

I yttrande den 14 augusti 1986 tillstyrkte lantbruksstyrelsen att viss ersättning lämnades.

Regeringen (försvarsdepartementet) beslöt den 18 december 1986 att avslå ansökningarna.

Samma naturhändelse som den ovan angivna orsakade även skador på ett stort antal privata bostadsfastigheter i Töreboda kommun. I regeringsbeslut den 3 maj 1984 gavs länsstyrelsen i Skaraborgs län bemyndigande att utbetala

högst 1 900 000 kr. till berörda fastighetsägare. Enligt uppgift från länsstyrelsen har 128 skadelidande erhållit ersättning med sammanlagt 1 452 000 kr. I enlighet med regeringsbeslutet avser ersättningen skador på byggnader för permanent bostadsändamål inkl. eventuellt tillhörande byggnad som är oundgänglig för vederbörandes utkomst.

Uppvaktning

Representanter för de skadedrabbade lantbrukarna och för LRF:s länsförbund i Skaraborgs län har lämnat upplysningar och synpunkter i anslutning till motionen.

Utskottet

I motion 1986/87:Jo903 av Ivar Virgin m.fl. (m,fp,c) framförs yrkanden med utgångspunkt i de markskador som drabbade delar av Skaraborgs län i samband med ett kraftigt regnväder i maj 1983. De berörda lantbrukarna fick betydande inkomstbortfall genom skördeförkluster och återställningskostnader. Länsstyrelsen i länet och lantbruksstyrelsen värderade skadorna till ca 286 000 kr. I december 1986 avtog dock regeringen framställningar om ersättning utan närmare motivering. Enligt motionärerna talar starka skäl för att regeringen omprövar sitt beslut. För framtida skador är det viktigt att enhetliga och rättvisa regler utarbetas för statens ansvar vid naturkatastrofer.

Utskottet erinrar om att riksdagen år 1983 (BoU 1983/84:6) beslutat om vissa principer för ersättning för skador till följd av naturolyckor. I propositionen (prop. 1983/84:6), som godkändes av riksdagen, gjordes vissa uttalanden om bl.a. vilka naturhändelser och vilka skador som borde omfattas av ersättningsreglerna (prop. s. 9 f.). Enligt föredragande departementschefen skulle det vara fråga om rena naturföreteelser som inte är vanliga eller har ett långsamt, odramatiskt förlopp (t.ex. åsknedslag, jordskred, jordras, berggras, laviner, jordskalv, storm och hagel, översvämningar och snötryck). Det skydd som avsågs kunde enligt propositionen gälla egendomsskador i form av t.ex. en fysisk försämring eller förlust av egendomen. Som följdskada kunde inkomstförlust eller intrång i näringsverksamhet, s.k. avbrottsförlust, ersättas.

Som framgår av bakgrundsredovisningen avtog regeringen (försvarsdepartementet) i beslut den 18 december 1986 en framställning från sammanlagt 14 lantbrukare i Skaraborgs län om ersättning för vissa skador på jordbruksmark m.m. orsakade av ett skyfallsliknande regn i maj 1983. Länsstyrelsen i Skaraborgs län och lantbruksstyrelsen hade efter genomförda utredningar tillstyrkt viss ersättning. På grund av samma naturhändelse utbetalades enligt regeringsbeslut den 3 maj 1984 sammanlagt 1 452 000 kr. till 128 skadelidande i Töreboda kommun. Ersättningen avsåg främst översvämningsskador på byggnader för permanent bostadsändamål.

Utskottet konstaterar att yrkande 1 i den aktuella motionen närmast tar sikte på ett enskilt förvaltningsärende som riksdagen - enligt grunderna för 11 kap. 8 § regeringsformen - ej bör ta upp till saklig prövning. Det bör dock framhållas att de ovan angivna ersättningsreglerna i och för sig är utformade

så att de omfattar skadchändelser av det slag motionärerna åsyftar. Detta framgår också av det faktum att den aktuella naturolyckan orsakade vissa skador i övrigt som enligt regeringens bedömning borde ersättas. Som utskottet nyss anfört kan någon omprövning av regeringsbeslutet inte göras i riksdagen. Däremot finns det inte något formellt hinder mot att ersättningsfrågan aktualiseras på nytt hos regeringen och därvid eventuellt blir föremål för annan bedömning. Med det anförda avstyrker utskottet yrkande 1 i motionen.

Yrkande 2 i motionen går ut på att det bör utarbetas enhetliga och rättvisa regler för statens ansvar vid naturolyckor. Utskottet har dock ingen information som tyder på att det ovan redovisade riksdagsbeslutet brister i något för de skadelidande väsentligt avseende. Utskottet utgår självfallet från att prövningen av ersättningsfrågor sker i enlighet med de principer riksdagen godkänt och med beaktande av både skälighets- och rättviseaspekter. Någon särskild åtgärd med anledning av yrkande 2 i motionen synes för närvarande inte påkallad.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo903.

Stockholm den 29 oktober 1987

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Grethe Lundblad (s), Sven Eric Lorentzon (m), Ove Karlsson (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Jan Fransson (s), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), Jan Jennehag (vpk), Leif Marklund (s), Ivar Virgin (m), Anders Castberger (fp) och Mona Saint Cyr (m).

